

Lwów, dnia 18. października 1904.

Aleg. 219

Sprawozdanie

sejmowej komisji agrarnej odnośnie do sprawozdania Wydziału krajowego L. W. 82.771/904 w przedmiocie operacji agrarnych.

Wysoki Sejmie!

W myśl ustaw i rozporządzeń agrarnych, a mianowicie:

I. Ustawy krajowej o komassacyi gruntów rolnych z dnia 9/12 1899, L. 18, Dz. u. kr.

II. Rozporz. Ministerstwa rolnictwa, spraw wewnętrznych, sprawiedliwości i skarbu z dnia 18/1 1903 L. 21., Dz. u. kr., odnośnie do ustawy I.

III. Ustawy krajowej o dzieleniu wspólnych gruntów i regulowaniu wspólnych praw użytkowania, z dnia 9/12 1899, L. 20. Dz. u. kr.

IV. Rozporz. Ministerstwa rolnictwa, spraw zewnętrznych, sprawiedliwości i skarbu z dnia 18/1 1903, L. 22. Dz. u. kr.

Odnośnie do ustawy II. powołanym jest Wydział krajowy do współdziałania w niektórych ważniejszych czynnościach agrarnych, a mianowicie do współdziałania:

A) w sprawie wyboru delegata do komisji krajowej w myśl ustawy I, §§. 19, 20, 69, 116; rozporz. II., §§. 18, 51; ustawy III., §§. 61, 62, 109; rozporz. IV. §. 45.

B) w sprawach dotyczących badania rachunków w myśl ustawy II. §. 168, rozporz. IV. §. 168.

C) w sprawach dotyczących badania sprawozdań rocznych i ewidencji działalności komisji miejscowych w myśl ust. I. §. 68; rozporz. II. §§. 12, 36, 69; ust. III. §. 60; rozporz. IV. §§. 12, 31, 63;

D) w sprawie powoływania i ustanawiania funkcyjnaruszy do prac agrarnych, w myśl ust. I. §§. 18, 93; rozporz. II. §§. 5, 19, 26, 99; ust. III. §§. 13, 63, 80, 107; rozporz. IV. §§. 5, 14, 21, 97;

E) w sprawie nadzoru zwierzchniczego nad majątkiem i dobrem gmin, w operacjach agrarnych interesowanych, w myśl ust. I. §. 8; rozporz. II. §§. 68, 69, 70; ust. III. §§. 50, 54, 164, 177;

F) w sprawie pokrywania kosztów i zaliczek z funduszu krajowego, na operacje agrarne, w myśl ust. I. §§. 73, 116, 119, 122; rozporz. II. §§. 155, 165; ust. III. §§. 63, 109, 116; rozporz. IV. §§. 143, 153;

G) w sprawach nadzoru w tych wypadkach, gdzie Wydziały powiatowe do brania udziału w czynnościach agrarnych są powołane, w myśl ust. I. §§. 42, 49, 68, 70; rozporz. II. §§. 50, 51, 68, 69, 75; ust. III. §§. 28, 60, 91; rozporz. IV. §§. 44, 45, 62, 63, 68.

Ponieważ ustawy agrarne weszły w życie dopiero z dniem 1. kwietnia 1903, zatem rozwój akcyj agrarnych w pierwszych zaledwie znajduje się początkach, — przeto ustawnicze współdziałanie Wydziału krajowego w tych operacjach nie mogło być dotychczas ani znacznem, ani wydatnem.

Dlatego też agrarna komisya sejmowa ogranicza się odnośnie do sprawozdania Wydziału krajowego L. 82.771/904 do uwag następujących:

1. Wydział krajowy, stosując się do przepisów ustawy, ustanowił w roku 1903 potrzebny do prac agrarnych personal techniczny na koszt kraju, a kierował się w tym względzie tą zasadą, że do czynności tak ważnych i doniosłych, jakimi są operacje agrarne, powoływani być mają ludzie prawdziwie fachowi, z wyższemi studjami technicznemi i rolniczemi.

Kierownikiem czynności agrarnych zamianował c. k. Namiestnik p. Antoniego Jellinka, c. k. starszego komisarza lasowego z Berna. Jakkolwiek komisya sejmowa nie wątpi o istotnie wybitnem uzdolnieniu fachowem p. Antoniego Jellinka, — to przecież sejmowa komisya agrarna wyraża przekonanie i życzenie, że ta nominacya powinna być tylko przejściowa, oraz, że ten stan prowizoryczny ustać powinien, skoro tylko personal techniczny krajowy wykaże, że się już dostatecznie wdrożył do prac agrarnych.

Uzasadnia zaś agrarna komisya sejmowa wspomniane życzenie swoje tą ważną okolicznością, że kierownik oddziału technicznego operacyj agrarnych powinien być bezustannie na miejscu czynności, jeżeli istotnie ma kierować sprawami i ponosić odpowiedzialność za prace w toku będące, — a następnie tą okolicznością, że ukwalifikowane siły krajowe, już poprzednio zajęte przy komassacyach poza naszym krajem, z pewnością przyswoiły sobie dotychczas, lub w krótkim czasie przyswoją sobie tyle rutyny, iż pracami komassacyjnemi w najbliższym czasie dobrze i skutecznie kierować potrafią.

2. Sejmowa komisya agrarna przyjmuje z zadowoleniem do wiadomości, że zaraz po wejściu w życie ustaw agrarnych cztery gminy, a wkrótce potem dwie dalsze gminy wniosły prowokacyę na komassacyę gruntów rolnych, — z czego wynika, że ludność poczynna szybko i dobrze pojmować kwestyę ważności i pożytku ustaw agrarnych — co ze względu na odmienne doświadczenia, przy czynnościach agrarnych w Niższej Austrii poczynione, jest niewątpliwie objawem wielce dodatnim.

Orzeczeniem z grudnia 1903 zarządziła c. k. krajowa komisya agrarna przeprowadzenie komassacyi gruntów rolnych w dwu gminach t. j. w Chyszewicach i Lublińcu nowym, a ostateczne zakończenie prac w tych gminach ma nastąpić do r. 1906.

3. Z powodu zamierzonego w roku 1905 przeprowadzenia komassacyi, zażądała komisya agrarna w lipcu 1904 powiększenia personalu technicznego o dwóch geodetów. Na to żądanie oświadczył się Wydział krajowy na razie odmownie, wychodząc z założenia, że przedewszystkiem należy wykonać i ukończyć czynności agrarne w gminach, w których takowe już rozpoczęto.

W przekonaniu, że to chwilowe odroczenie pomnożenia personalu technicznego było na razie uzasadnione, wyraża komisya sejmowa swe zdanie, że ze względu na uznawaną powszechnie konieczność szybkiego przeprowadzenia czynności agrarnych, pomnożenie personalu technicznego w krótkim czasie stanie się koniecznem.

4. Co się tyczy żądanego obecnie przez Wydział krajowy w sprawozdaniu swem L. 82771/904 podwyższenia preliminarza na powiększenie personalu technicznego o dwu asystentów komassacyjnych i dwu techników pomocniczych, to komisya agrarna uznaje bezwarunkowo ową potrzebę za uzasadnioną, a co do wysokości kosztów na ten cel, oraz kosztów na cały personal techniczny, na kwotę 16.718 kor. preliminowanych, komisya sejmowa niema nic do zauważenia.

Natomiast uważa agrarna komisya sejmowa za rzecz pożądaną, aby wysokość preliminarza na dotacyę funduszu podręcznego c. k. komisarza miejscowego agrarnego, wedle możności zniżoną została. Preliminowana bowiem w tym

względnie kwota 24.618 kor., wobec szczupłego na razie rozwoju operacji agrarnych zdaje się być zbyt wysoką, a w szczególności podane pod pozycjami 6, 7, 8, 10 i 11 tegoż preliminarza kwoty zdają się być nadmiernie wygórowanymi.

Jeżeli jednak komisya sejmowa agrarna mimo to w końcowym wniosku przyjmuje ostatecznie dotyczący preliminarz, to czyni to z uwagi na wielką ważność sprawy i w przekonaniu, że podjęte operacje agrarne wedle życzenia Sejmu i kraju niebawem jeszcze lepiej się rozwiną, oraz że prelimitowane na cele operacji agrarnych kwoty, w granicach rzeczywistej potrzeby użyte będą.

5. Uchwała Wydziału krajowego, aby (stosownie do propozycji Ministerstwa rolnictwa), celem skuteczniejszego poparcia operacji agrarnych, zarządzić w kilku do tego odpowiednich gminach wzorową komassacyę połączoną z melioracyą, oraz aby koszta owej wzorowej komassacyi i melioracyi poniósł w połowie kraj, jeżeli drugą połowę c. k. Rząd zapłaci, — zasługuje na zupełne uznanie, gdyż wspomniana komassacya wzorowa zdolna jest niezawodnie wywrzeć wpływ zachęcający do operacji agrarnych w owych licznych gminach, które pomimo zachodzących warunków komassacyi dotychczas ociągają się z wniesieniem prowokacyi.

6. Bardzo właściwem było zarządzenie Wydziału krajowego, iż korzystając z przepisu §. 50. ustawy powyżej pod III. wymienionej, wniósł z urzędu prowokacyę celem uporządkowania gospodarki gminnej w czterech gminach, które posiadając znaczne łany gruntowe, co do miary i granic pożytków z roli swej, od lat wielu w ciągłych znajdowały się sporach. Z prawa powołanym §. 50. ust. zastrzeżonego, Wydział krajowy przy każdej sposobności w miarę zachodzących stosunków i na przyszłość zawsze korzystać powinien.

7. Dobrą i uznania godną była myśl Wydziału krajowego, aby rozpowszechnić drukiem wszystkie ustawy i rozporządzenia agrarne i uczynić nabycie takowych w najdalsze sfery przystępnem.

Dokonany zbiór wydanych ustaw jest ze wszech miar dobrym i zalecenia godnym — chociaż cena 2 korony 50 hal. jest bardzo niską, to przecież byłoby wskazaniem, aby w interesie biedniejszej ludności rolnej, cenę tę jeszcze niższyć i w ten sposób ów pożyteczny zbiór ustaw agrarnych przystępniejszym uczynić, — a to tem bardziej, albowiem znajomość tych ustaw między ludem pozostawia na razie jeszcze wiele do życzenia.

Komisya sejmowa poddaje przytem myśl i wyraża życzenie, aby Wydział krajowy, w interesie dobrej sprawy, kosztem funduszu krajowego przeznaczył pewną ilość zbioru owych ustaw na bezpłatne rozdanie między nauczycieli szkół ludowych po wsiach i miasteczkach.

Na podstawie powyższego sprawozdania agrarna komisya sejmowa podnosząc ponownie wypowiedziane w ustępie 4. uwagi, a w ustępie 7. życzenia, — wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

a) Sprawozdanie Wydziału krajowego do L. 82.771/904 w przedmiocie operacji agrarnych przyjmuje Sejm do wiadomości.

b) Sejm uchwała powiększenie personalu technicznego dla operacji agrarnych o:

aa) dwóch etatowych asystentów kamassacyjnych z roczną płacą po 2200 K. i dodatkiem aktyw. o rocznych 480 kor. i o:

bb) dwóch techników pomocniczych z płacą miesięczną po 140 kor. i dodatkiem osobistym dla jednego z nich po 40 kor. miesięcznie.

c) Sejm uchwała dotacyę na koszta operacji agrarnych na rok 1905 w kwocie 40.886 koron.

Przewodniczący:

Sękowski.

Sprawozdawca:

Łazarski.

